

Vrede op aarde – via de Joden??

Kersttijd. Iets met vrede op aarde. Waar iets mis mee is, zoveel is duidelijk. Onduidelijker is: helpen Kerstvieringen dan? Zelfs als er in dat Betlehem, 10 kilometer onder Jeruzalem, iets bijzonders gebeurd is rond het jaar nul – hoezo zou deze Joodse Jezus dan voor heel de aarde dé Verlosser, dé Messias zijn? Hebben Joden bij God een streepje voor of zo?

Nou, nee dus. Juist de Hebreeuwse (Joodse) Bijbel is niet bepaald vleidend over de aard van Israël als volk. [Onhandelbaar](#), heet het ([Exodus 32:9](#)). Was getekend: de HEER zelf. Je zult maar zo'n directe God hebben, tussen al die andere volken met hun goden. Zodat je deze kritiek in je 'vaderlandse geschiedenis' meedraagt, opgetekend in de boeken... Zelfs als je denkt dat deze verhalen creatief verzonnen zijn, dan valt die permanente kritiek wel erg op: 'helden' zijn de bedrieger Jakob en lustmoordenaar David – en zijn dynastie in Jeruzalem is niet vrij van foute nazaten. De profeten van Israël – ook al uniek in hun directe sociale kritiek – hebben er handen vol werk aan. Wie is deze aanhoudende zelfkritiek ergens anders tegengekomen in de wereldliteratuur, of in andere religieuze tradities?

Er is iets met dit specifieke volkje. Niet dus omdat ze een streepje voor hadden, maar – lees je in Exodus – omdat de HEER ze een streepje voor gééft. Wat? Een streepje? Ook vrijheid. Weg uit erger-dan-Qatar-achtige arbeidsomstandigheden. Weg onder een Farao uit, weg uit een slavenbestaan. En niet alleen vrijheid krijgen ze – ook een wetgeving met veel aandacht voor armen, weduwen, wezen en vreemdelingen. Rousseau, een filosoof rond 1750, die niet bekend staat om zijn enorme vroomheid, vond de [Joden opvallend: hun wetten circuleren nog altijd, en ook zelf overleven ze als volk](#).

Tja, waarom Joden? Waarom Abraham, Isaak en Jakob? Waarom niet Arabieren, Aborigines, Belgen of Chinezen? Tja. Als God God is en ik een mens, heb ik niet de status om Gods keuzes na te rekenen, lijkt mij. Maar de Hebreeuwse Bijbel laat wel voelen dat deze God weinig op heeft met de machtige wereldrijken van die tijd: het Egypte onder de Farao's, en later het wrede Assyrië of zijn opvolgers waar nu Irak en Iran liggen. Alleen al deze keuze tegen een Farao en vóór een onderdrukt slavenvolkje is een *statement*. Relevant tot en met Oekraïners en Oeigoeren nu. Niks het recht van de sterkste!

Eeuwenlang bleef Israël het kleine, maar opvallende volkje tussen de wereldrijken – zelfs het moderne, overigens grotendeels seculiere Israël oogt zo. Hoe dan ook, bij dat Betlehem rond het jaar nul blijkt opnieuw de voorkeur van deze God. Niet het Rome van keizer Augustus krijgt de *spotlight*, of het Jeruzalem van koning Herodes. Nee, een stadje dat alleen volgens de oude boeken nog de allure had van 'de stad van David' – die er vandaan kwam. En, o ja, over dat kleine Betlehem had zo'n oude profeet zeven eeuwen terug iets gezegd. Er zou een bijzonder iemand geboren worden ([Micha, 5:1](#)). En nu stelt Kerst wereldwijd een vraag. Aan Joden en niet-Joden, aan atheïsten, ietsisten, christenen, moslims, hindoes, of wie ook. Wie neemt deze Jood Jezus serieus? Zou Hem *volgen*, daadwerkelijk, vrede bevorderen, ergens?

Rob Nijhoff, 16 december 2022; reacties: predikant@duiven-velp.nl